

Posudek bakalářské práce (z pohledu vedoucího)

téma: **Interakce romských dětí s neromskými v prostředí praktické školy**

autor: **Petra Janků**

Cílem bakalářské práce Petry Janků bylo sledovat vztahy, které se utvářejí mezi romskými a neromskými dětmi v prostředí praktické školy a jak tyto vztahy ovlivňují pedagogové. Pomocí terénního výzkumu (pozorování a rozhovory) získala studentka poměrně velké množství relevantních dat, které jí dovolily formulovat přínosné závěry. Na začátku práce je představena hlavní výzkumná otázka: *Jak předpokládaná romská identita dětí ovlivňuje interakce a chování dětí ve smíšených třídách, s ohledem na etnické předsudky a vytváření stereotypů?* A dále autorka představuje své metody a terén: složení pozorované třídy v základní škole praktické v jednom středně velkém městě, oboje po dohodě s ředitelkou školy anonymizuje, v této škole probíhal vlastní terénní výzkum po dobu šesti měsíců, jednalo se o pátý ročník, jako metody užila především zúčastněné pozorování a rozhovory polostrukturované a neformální. V dalších kapitolách definuje základní terminologii (cíle praktické základní školy, vymezení pojmů Rom/ Nerom, pojem sociální interakce). Teoreticky svou práci ukotvuje pomocí teorií jednání od P. Bourdieu, prostřednictvím kontaktní hypotézy G. W. Allporta a dalších (dle D. Dvořákové) a současně využívá i schématu „děti si dělají, co chtějí“ (výchovy dětí v sociálně vyloučené komunitě) od D. Bittnerové a kol.

Spolupráce se studentkou probíhala bezproblémově, pracovala samostatně, dodržovala stanovený harmonogram a průběžně mě překvapovala vlastní iniciativou a prací nad rámec svého zadání. Výsledkem je z mého pohledu práce na vysoké odborné úrovni, využívá přímo příkladně poznámkového aparátu, práce je přehledná a logicky členěná, nenásilně a s jistou samozřejmostí propojuje vlastní výzkum s teoretickými východisky. Chybku jsem našla prakticky jen jednou (na s. 23 chybí odkaz na pramen u přímé citace, jde o definici stigma E. Goffmana). Současně mohu upozornit na jistou drobnou nedokonalost v koncepci, a sice že první zmínky z popisu v terénu jsou již na s. 26, kde autorka cituje z terénního deníku, zmiňuje jmenovitě děti a chování učitelky k nim (čímž chce doložit rozdíl v chování vůči romským a neromským dětem), ovšem seznámení se se třídou, se jmény žáků a s tím, které dítě je romské a neromské a s dalšími jejich charakteristikami se dozvídáme až na s. 33-39. Je ovšem pravda, že pozorný čtenář si již na s. 13 dohledal informaci, že v Příloze č. 1 je k nalezení seznam informantů, kde je skupina romských dětí oddělena od skupiny neromských dětí (tedy ono nedopatření není nijak zásadní). Co naopak práci vyzdvihuje, je autorčina schopnost poutavě vyjádřit děj i popisy, práce je velice čtivá a dynamická. K dynamičnosti samotného obsahu práce přispěla též náhoda: v průběhu výzkumu do sledované třídy přistoupila nová romská žákyně, která do ustálených vazeb vnesla nový impuls. Zároveň studentka prokazuje svou schopnost nahlížet na jevy související s vytvářením mezietnických vztahů ve vybrané základní škole praktické z různých úhlů pohledu. Neopomíná např. dotazovat se, zda všechny děti, které vybranou třídu navštěvují, do této školy patří (jde o mediálně problematizované téma, studentka vhodně odkazuje na odborné i mediální vyjádření a propojuje je s konkrétním dítětem, bystrým a ambiciózním romským chlapcem Erikem, u něž se všichni včetně třídní učitelky shodují, že by do tohoto typu školy chodit nemusel). Zároveň dovedně tuto kapitolu propojuje s vlastním tématem práce: všechny děti navštěvující základní školu praktickou jsou nositeli určitého stigma pro většinovou populaci, která absolvuje základní školu, a samozřejmě jsou znevýhodněny i pro další vzdělávání a volbu profesí.

Závěr: Celkově práci Petry Janků hodnotím jako velmi zdařilou, doporučuji ji k obhajobě a navrhuji jí stupeň **výborně**.

V Pardubicích dne 15. 5. 2016

Mgr. Lada Viková